

Klimatinvestering och finansiering av omställningen

Viable Cities Insikt 2025:4 sammanfattar städernas texter i Klimatkontrakt 2030 (version 2024) som berör den lokala klimatomställningen vad gäller klimatinvesteringar och finansiering av omställningen.

Att ställa om och nå klimatneutralitet kräver utveckling av hur vi gör saker och ting, hur vi lever och prioriterar, hur vi bygger våra samhällen och städer, där anläggning av allt från grönområden till infrastruktur till mötesplatser kräver ekonomiska satsningar. Klimatinvesteringsplaner ger stöd och riktning för planering och genomförande av klimatåtgärder och lyfts inom flera av Viable Cities städer som ett viktigt verktyg för förståelse för fördelning av nyttor och kostnader, samt prioritering av åtgärder.

Ett verktyg för styrning och genomförande av omställningsarbetet

För att förverkliga mål och strategier måste resurser avsättas som är välmotiverade och välunderbyggda. **GÄVLE** lyfter i sitt klimatkontrakt att klimatinvestering måste beaktas tidigt i besluts- och budgetprocesser för att effektfulla resultat ska uppnås, där beslutsunderlag till politiken redogör för investeringsbehovet för att uppnå satta mål. Vidare pekar fem klimatkontrakt på vikten av att ha tydliga budgetramar med tydligt avsatta resurser som speglar både politisk ambition och måluppfyllelse, där klimatinvesteringar blir en del av ordinarie budget- och verksamhetsprocess.

UPPSALA och **ÖSTERSUND** understryker behovet av att skapa och vidareutveckla organisatoriska strukturer för att stödja ett effektivt genomförande av klimatinvesteringsplanen, genom att skapa ägandeskap, mål, och riktlinjer hos kommunens förvaltningar och bolag. Vikten av att förankra klimatinvesteringplanen i kommunens processer och styr-

strukturer understryks i fem klimatkontrakt, där exempelvis Östersund identifierar just en tydligare koppling mellan övergripande politiska mål, nämnduppdrag, klimatfärdplanens åtgärder och budgetarbetet som ett av de viktigaste behoven för att genomföra omställningen.

Ett verktyg för prioritering av åtgärder

Arbetet med Klimatinvesteringsplanen framhålls i 17 klimatkontrakt som ett viktigt övergripande stöd i arbetet med planering och prioritering av insatser för omställningsarbetet. Detta omfattar inte bara att kostnads-sätta och jämföra åtgärder, utan även att kartlägga nyttor och sidonyttor som klimatomställningen medför. Det innebär också att inte bara beakta värden och nyttor i svenska kronor utan även i andra relevanta enheter såsom kilowattimmar eller koldioxid, eller framtida kostnader för ej genomförda åtgärder på exempelvis folkhälsa (**ÖSTERSUND**). Underliggande verktyg och analyser såsom koldioxidbudget/utsläppsbudget och hållbarhetsanalyser är viktiga grunder för hur klimatinvesteringsplanens prioriteringar görs, och för hur uppföljning av åtgärder-nas effekt kan genomföras, vilket framhålls av exempelvis **ENKÖPING** och **VÄXJÖ**.

Fördelning av kostnader och nyttor från insatser och åtgärder är viktiga aspekter av klimatinvesteringsplaner. **MALMÖ** belyser i detta avseende rättviseperspektivet och vikten av att förstå hur kostnader och nyttor fördelas mellan samhällsgrupper och aktörer. Därtill lyfter flera klimatkontrakt också vikten av att beakta fördelningen över administrativa enheter ur ett helhetsperspektiv som spänner över förvaltningsgränser och samhällsnivåer. Behovet av att ta långa tidsperspektiv i underliggande analyser, där avkastningsbedömningar görs på samhällsnivå och över tillräckligt långa tidshorisonter nämns av exempelvis **KRISTIANSTAD**.

Utmaningar och möjligheter

Klimatinvesteringsplanens roll som stöd i klimatomställningsarbetet är tydlig i städernas klimatkontrakt, men att ta fram en heltäckande plan och att genomföra den är resursintensivt och komplext. Som ett exempel har **KARLSTAD** adresserat detta genom att ta fram och genomföra en klimatinvesteringsplan på en enskild förvaltning, för att utifrån lärdomar därifrån skala upp arbetet till kommunnivå. **GÄVLE** lyfter att måluppfyllelse och genomförande av klimatinvesteringsplaner inte bara är en fråga om ekonomi utan även organisatorisk struktur, och hur man arbetar och fattar beslut. Därtill kommer även externa faktorer som kan hindra klimatinvesteringar, där exempelvis **MALMÖ** nämner höga räntor, socioekonomiska förutsättningar och val hos medborgare samt brist på resurser och tid hos både privat och offentlig sektor.

Den största enigheten bland klimatkontrakten i detta temaområde finns att hitta i det

identifierade behovet av skapa förutsättningar för samfinansiering och mobilisering av extern finansiering för genomförande av åtgärder. Detta nämns i 18 klimatkontrakt. Här omfattas mobilisering av ekonomiska resurser på alla styrnivåer: från EU-nivå till statlig, regional, och privat nivå – till exempel genom insatser på den lokala omställningsarenan. **UMEÅ** lyfter en önskan om ett samordnat och tillgängligt nationellt finansieringssystem för klimatinvestering: en "one-stop-shop" som skulle minska behovet och insatserna i att söka flera och mindre bidrag.

Avslutningsvis belyser 14 klimatkontrakt att man stöttar eller utforskar vägar för att stötta finansiering av klimatåtgärder genom olika ramverk och modeller. Dessa går under flera benämningar: gröna obligationer, interna fonder, internbanker, framtidsfonder, klimatfonder, innovationsfonder och även offentlig-privata partnerskap.

OMRÅDEN FÖR GEMENSAM KRAFTSAMLING

- Samarbeta regionalt för att ta fram gemensamma klimatinvesteringsplaner: involvera andra kommuner samt företag och organisationer i regionen.
- Dela kunskap och erfarenheter från arbetet med att ta fram klimatinvesteringsplaner: metoder för underliggande dokumentation och analys som krävs för, mandatbyggande, etc.
- Samarbeta och kunskapsdelar kring vägar för samfinansiering och mobilisering av externa finanser.
- Dela kunskap kring finansieringsramverk: vad funkade för oss?

SARA MODIG
Analytiker, Viable Cities

SOFIE SANDIN LOMPAR
Analytiker, Viable Cities

VIABLE CITIES INSIKT ger kortare analyser av insatser som görs inom programmet, till exempel de Klimatkontrakt 2030 som uppdateras av 2030-städerna varje år.

VIABLE CITIES UTBLICK ger omvärldsanalyser av områden som är av stor vikt för en snabbare klimatomställning i städer.

VIABLE CITIES – ett innovationsprogram för klimatneutrala städer som får stöd av Energimyndigheten, Vinnova och Formas. viablecities.se

